

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Brvnone Hvivs Monasterii Abbate Decimoquarto, qui præfuit annis
quatuordecim, mensibus tribus, diebus vigintiduobus, & gestis eius.

urn:nbn:de:0128-1-17336

RONNII

quin satis dilectus, omnibus in episcopum esset electus, quãdam inter eos contentio sub-
 oriri cepit. Quibusdam enim videbatur vtilitati & paci monasterij multum posse con-
 ducere, si eundem abbatem essent habituri, quem & episcopum qui eis non solum nullas
 præcedentium more pontificum inferret molestias, sed etiam auctoritate sua inferre
 volentibus resisteret. Ceteri autem saniori consideratione affirmabant contrarium,
 dicentes episcopum habere abbatem, non esse defensionis remedium, sed potius destru-
 ctionis monasterij, rerumque & possessionis eiusdem principium, præsertim quod episco-
 pos multitudine circumseptus militum, ad monasterium gratia visitationis multoties ne-
 cessario venturus, vel certe in prædijs & possessionibus ipsius cœnobij mansiones aliquo-
 ties habiturus, breui tempore penitus consumeret quæcunque magna sollicitudine & la-
 bore fratrum reposita inueniret. Hoc quoque non mediocriter esse timendum, ne præ-
 dia monasterij suis amicis & stipendiarijs per potentiam ablata conferret in beneficium,
 quemadmodum plerisque in circuitu cœnobijs iam pene desolatis cernerent accidisse.
 Interea Gebhardus animos fratrum per aduocatum Gotfridum, & alios quos idoneos æ-
 stimabat ad hoc, occulte fecit sollicitari & rogari, imo & contestari, vt memores benefi-
 ciorum essent quæ ab ipso receperant, quorum intuitu obnixè precabatur, ne alium in
 locum suum ordinari abbatem consentirent, sed ipsum simul episcopum super se paterentur
 & abbatem, se multa bona monasterio singulisque eorum facturum promittens. Hæc
 & his similia, non quidem omnibus, sed his duntaxat, quos sibi consensuros sperabat per
 10 literas, per nuncios & per interpositas personas fecit intimari. Sed quia prudentissimi tunc
 inter monachos huius cœnobij viri complures erant, qui vbi occultas Gebhardi machi-
 nationes deprehenderunt communicato consilio, vt eius astutiam astutia præuenirent,
 iuxta tenorem indulti Apostolici, electionem abbatis accelerarunt.

*Allevatio
inter fratres
propter epi-
scopum facta
est.*

*Sanioris
paris con-
siliū ut
abbatem
eligerent.*

*Episcopus
solicitus
vt cum pro
abbate reti-
nerent.*

*Conatus
Gebhardi
episcopi su-
per abbatia
viri facti
sunt.*

DE BRVNONE HVIVS MONASTERII ABBATE DECIMO-
 quarto, qui præfuit annis quatuordecim, mensibus tribus, diebus viginti duo-
 bus, & gestis eius.

IGITUR abbate Gebhardo ad Pontificatum Spirensis ecclesiæ (sicut diximus) assum-
 pto, atque vt huius monasterij abbatiam vna cum episcopatu retinere posset multum
 laborante, seniores conuentus sapientes & deuotissimi viri, qui eius norant astutiam, ne
 ab illo qualibet præuenirentur machinatione, diem electionis inter se iuxta priuilegium
 Urbani papæ 2. eis indultum statuerunt, vltimum videlicet diem mensis Nouembris, qui
 fuit dies sancti Andree Apostoli. Conuenientes itaque in vnum fratres & scrutinio inter
 se iuxta consuetudinem facto, de singulorum votis maior pars eorum Brunonem mona-
 20 chum venerabilem senem, eodem die in abbatem elegit. Erant autem nonnulli inter eos
 minus ad tantos labores perferendos idoneus esset, non placere videbantur, qui tamen
 sine pertinacia multitudinem sequentes, numero pauciores in eum sine mora consense-
 runt. Vnanimi ergo consensu omnium, Bruno senior in abbatem huius monasterij ele-
 40 ctus, pridie calendas Decembris, hoc est in die sancti Andree Apostoli.

*Dies electio-
nis abbatis
statuitur.*

*Bruno mo-
nachus in
abbatem ele-
gitur.*

Anno Domini millesimo centesimo quinto, indictione decimaterria, & à Richardo
 episcopo Hostiensis apostolicæ sedis legato, hic in monasterio, 7. calendas Ianuarij, hoc est
 in die sancti Stephani protomartyris, ordinatus in præsentia complurium abbatum, mo-
 nachorum & aliorum fidelium, præfuit annis quatuordecim, mensibus tribus, diebus vi-
 gintiduoibus. Hic Bruno fuit natione Sueuus, nobilibus & potentissimis ortus natalibus;
 qui post prima rudimenta literarum cum ætate attigisset virilem, canonicus & matri-
 cularius maioris ecclesiæ Spirensis factus est. Vbi cum per abrupta vitiorum ire mul-
 tos in perditionem cerneret, quibus diuitiæ, honores & delicia carnis occasionem præ-
 buerunt, exactis annis in eo statu aliquibus, & tandem Dei miseratione compunctio-
 30 nem assecutus, mundum cum omnibus vanitatibus suis contemnens, ad monasterium
 Hirsaugiense se contulit, & sub Wilhelmo abbate sanctissimo conuersus ad Deum in to-
 ta mente, habitum cum proposito monastico assumpsit, in quo pluribus annis religiosissi-
 me conuersatus, tandem hoc anno abbas ordinatus fuit. Erat autem quantum ad corporis
 compositionem pertinebat, statura magnus & virili forma decenter proportionatus,
 recaluafter, & caput veneranda quadam canicie respersus. Et quamuis corpore magnus
 decenter appareret, non tamen fortis & laboriosus, sed imbecillitate quadam nimis grac-
 40 cilis erat & laborum omnino impatiens. Propterea quæcunque in monasterij rebus or-
 dinanda vel disponenda videbantur, non per suam, sed per subditorum industriam

*Abbas Bru-
no electus
est.*

*Brunonis
vita & pa-
tricia.
Fit canoni-
cus Spiren-
sis.*

*Fit mona-
chus Hirs-
augiensis.*

*Corporis
dispositio.*

*Animi des-
positio.*

aggebantur. Ipse autem homo quietus, pusillanimis, mitis & mansuetus, onera secularium negotiorum ferre non sufficiens, se ad interiora contulit, orationi, lectioni, meditationi, quieti & contemplationi spiritualium exercitiorum suum studium impendit. Electus vero propter metum Gebhardi episcopi prafati Spirensis, qui abbatiam istam sibi retinere moliebatur, fuit, ut si quippiam iniuriarum aut violentie contra monasterium & monachos eius inchoare tentasset, per auctoritatem fratris germani ipsius abbatis Brunonis, qui erat inter omnes Suevos potentissimus, comprimeretur. Erant ei & alij complures viri divitijs, potentia, & nobilitate insignes, sanguine & amicitia coniuncti, qui conatus episcopi omnes sua potentia facile impedinissent. Sed cum vidisset episcopus quod fratres alium sibi ordinassent abbatem, egre quidem tulit, non tamen contra eos quicquam mali tentavit. Ecclesie enim Spirensis curis & negotijs vsque adeo involutus & occupatus fuit, ut parum de rebus alienis permitteretur cogitare. Bruno itaque in abbatiam confirmatus, negotia secularia fratribus idoneis disponenda, commisit: & ipse cum ceteris interiora curans, vitam suam bonorum operum exemplar subditis ostendit. Qui licet nobilis fuerit & nature imbecillis, nunquam tamen vel in habitu vel in victu pretiosus aut singularis fuit.

Abbas Bruno interiora curat.

M C V I.

Colloquium principum in Moguntia, Legati Apostolici.

Anno eius adhuc primo currente, qui fuit dominice natiuitatis 1106. Henricus rex iunior filius Henrici Imperatoris 4. colloquium principum apud Moguntiam ad natale Domini indixit, ubi tantus episcoporum, abbatum & principum conuentus fuit, quantum per multa curricula annorum nunquam visus fuit. Ibi superuenerunt apostolice sedis legati, Albanensis & Constantiensis episcopi, sententiam anathematis in Henricum sententiam Imperatorem a totis summis pontificibus & alijs episcopis fulminatam testificantes, ipsumque a communione omnium fidelium abscissum a multis annis fuisse & esse protectum flati sunt. Qua de causa Imperator consilio principum apud villam regiam quae Ingelheim dicitur, legatis papa occurrens & ceteris episcopis, tandem reatum suum compulsi necessitate recognouit, veniamque postulans a legatis ad examen sedis apostolice remissus est. Vnde ad horam compunctus filio imperium cum insignijs, cruce videlicet & lancea, sceptro, pomo, & corona coram principibus & legatis resignauit, suaeque consiliorum animam in antea promisit. Hoc ordine Henricus huius nominis 5. primum imperatoris, deinde ab vniuersis Germaniae principibus, in regem iam secundo electus est: ab Apostolice quoque legatis, per manus impositionem catholice confirmatus, acceptis tam ab episcopis quam a laicis iuxta morem temporis sacramentis regnare coepit, anno sicut dictum est natiuitatis dominice 1106. imperauitque ab hinc annis 20.

Ingelheim.

Imperator veniam peti reatus a legatis.

Henricus Quintus regnare coepit.

Henricus Quartus moritur.

Errores Henrici Imperatoris quartus.

Simoniacus Schismaticus.

Nicolaita. Hareticus.

Censura Apostolica contra imperatorem.

Clementia Henrici Imperatoris.

Eodem anno Henricus senior Imperator 4. Henrici 5. pater apud Leodium moritur, anno regni sui quinquagesimo, imperij vero 23. & primo in quadam ecclesia deserta sepelitur, quousque interuentu filij a sedis apostolice pontifice impetrata absolutione, ad Spiram delatus tumulatur. Verum ut breui compendio malam istius viri complectamur historiam, ea quae veteres de illo scripserunt, inseramus. Henricum istum hominem peruersum, & iusto iudicio ab ecclesia eiecctum, omnibus reuera suo tempore constabat manifestum. Vendidit enim spiritualia omnia, inobediens fuit Apostolice sedi, in ipsa sede fugato Christi vicario Gregorio papa 7. idolum posuit Wigbertum Rauenatense. In uxorem legitimam honestissimam matronam inaudita scelera commisit, ipsamque inuitam Nicolaitarum haresin renouans, multis vi opprimendam profecit. Pro his & alijs multis criminibus, a multis Romanis & alijs Pontificibus excommunicatus, Apostolice sedis maledictionem parumpendit, spreuit & contempsit. Hinc maxima in ecclesia Dei persecutio subsecuta est, per inuidiam & discordiam, dum alter alterum persequeretur vsque ad mortem: eratque seculum perniciosum in ecclesia Dei, quibusdam papa imperatori alijs adhaerentibus: Apostolica censura pro nihilo habebatur, ipsamque sententiam excommunicationis nemo curabat. Et quamuis in omnibus his Imperator esset pertinacissimus, ita ut sedis Apostolice auctoritatem nulla ratione vellet recognoscere, multum tamen in offensores suos alioquin clemens & misericors erat. Dum enim aliquando sederet ad requisita naturae, quidam volentes eum perforare, sicarij capti sunt, & in eius conspectum adducti, quos tamen conuictos & confessos, illatos abire permisit. Multi etiam principes, qui multa in eum mala commiserunt, magnumque ingersere contemptum, mox ut se eorum eo prostermentes veniam postulassent, omnia clementer indulgit. In pauperes valde misericors fuit & multam eis eleemosynam impendit, omnibusque afflictis plusquam dici potest compatiens. Sed omnia haec bona obfuscantur per

Opus
Historia

propter
rum dec
Imperat
papa Im
discussa
tus comi
chia com
An
bilis & lar
ticam, pre
in vita &
Werneru
na, etiam
bratis mi
runt. Qu
prius fun
crucis reu
chus mor
repetam
10 tus, qui po
bona ind
est. Qui
primus ve
toris deli
& ars voce
cissimus a
cendum e
ra monast
gressione
10 pe qui mo
& prudent
quidem co
immanite
conuerfan
ea fratrib
plo in con
ctus mult
distamen
propria re
10 consumm
ius sub Gel
ferant, ab e
monasteri
ordinatus
secundum
sux patern
ma vsque
temporib
rangum p
10 pt. Fuit au
mana & C
rici Imper
huius viri
Ann
uersa de i
rium fuit. N
aut dignita
regem syn

propter quam à Gregorio papa 7. excommunicatus, & ab imperio synodali episcopo-
rum decreto fuit depositus, quamvis non curaret. Ipse autem primus est inter omnes
Imperatores per papam depositus. Scholastici certant, & adhuc sub iudice lis est, vtrum
papa Imperatorem possit deponere: quam quæstionem cum ad nos non pertineat, in-
discussam relinquamus. Hoc ipso quoque anno Magnus dux Saxonie moritur, & ducatus
comiti Lothario de Supelingenburg, qui postea Imperator factus est, simul cum mar-
chia commendatur.

*Primus Im-
perator à
Papa depo-
situs.*

*Lotharius
dux.*

*S. Paulina
moritur.*

Anno Domini 1107. qui fuit adhuc primus annus Brunonis abbatis, obiit venera-
bilis & sancta femina Paulina, pridie idus Martij, quæ multis annis vitæ duxit quasi eremi-
ticam, pro Christi amore inclusa apud Thuringorum fines, in diocesi Moguntina, vbi &
in vita & post mortem infinitis coruscavit miraculis. Aderant huic matronæ ægrotanti
Wernerus filius eius, monachus huius cœnobij, Gerungus abbas primus cellæ S. Pauli-
næ, etiam monachus quondam huius cœnobij, cum cæteris fratribus multis, qui cele-
bratis missarum solennis in loco vbi ægrotabat, eius transitum Domino commenda-
runt. Quæ tandem feliciter mortua, sanctum corpus vasculo inclusum ad cellam ab ipsa
prius fundatam reportarunt, celebratisque cum debito honore exequijs, ante altare S.
crucis reuerenter sepeliverunt. Et quia Gerungi abbatis mentio incidit, qui cum mona-
chus monasterij nostri Hirsaug. fuerit, dignum videtur vt eius merita aliquid tantulum
reperamus. Fuit autem Gerungus natione Sueuus, ex familia Buchaugiensium progeni-
tus, qui posteaquam in Augustensi ciuitate mores & literas aliquandiu didicisset, iuuenis
bonæ indolis euadens, sub abbate Wilhelmo in cœnobio Hirsaugiensi monachus factus
est. Qui vsque adeo in discenda & custodienda disciplina studiosus fuit, vt vel
primus vel cum primis in obseruantia regulari semper promptissimus inueniretur. Can-
toris dehinc officium aliquanto tempore gloriose satis impleuit, in quo & artem vox
& ars vocem conuenientia singulari commendabat. Regularis quoque disciplinæ tena-
cissimus amulator extitit, & ob id à S. patre Wilhelmo bis Cluniacum missus est, ad dis-
cendum ordinem monasticæ conuersationis. Fuit enim maturæ grauitatis, in censu-
ra monastici rigoris admodum seuerus, his maxime qui sapius proclamati super trans-
gressione aliqua emendare neglexissent. Virtute tamen discretionis non caruit, quip-
pe qui morbos animorum curaturus, austeritatem rigoris quadam lenitate commisit:

*In monaste-
rio quodam
fundatus,
sepelitur.*

*Gerungi Ci-
ta.*

Est cantor.

*Bis Clunia-
cum missus.*

& pendenter perpendens singula, nequaquam in delinquentes remissus fuit. Statura
quidem corporis pulchra extitit, proportionem dispositus, vt nec breuis nimium fuerit, nec
immaniter procerus. In moribus se cunctis præbere nouit exemplarem, ita vt singulis
conuersantibus tam secularibus quam religiosis, sine reatu se nouerit coaptare. Propter
ea fratribus suis charus erat, mitis, dulcis, affabilis, & mansuetus, quos verbo & exem-
plo in conuersatione sancta sine inuidia præcessit. In scientia vero scripturarum nec do-
ctus multum extitit, nec penitus ignarus, sed pro suo statu sufficienter eruditus. In scriben-
dis tamen & comportandis ad bibliothecam libris studiosissimus fuit, & multos manu
propria rescripsit. Erat enim scriptor optimus. Nouo autem monasterio per S. Wilhelmum
consummato cum illo mortuo congregatio de sancto Aurelio ad ipsum cœnobium ma-
ius sub Gebhardo abbate transfisset, Gerungus prior fratrum, qui apud S. Aurelium rema-
serant, ab eo constitutus est. Tandem electione & consilio fratrum suorum ad præfatum
monasterium, quod cella Paulinæ vsque in hodiernum diem appellatur, primus abbas
ordinatus, & cum alijs monachis huius cœnobij nostri decem ad institutionem ordinis
secundum desiderium S. Paulinæ missus est. Ipsa enim S. Paulina, in eo loco hæreditatis
suz paternæ, vbi Christi militiam assumpsit, & annis multis in conuersatione sanctissi-
ma vsque ad mortem continuauit, suis impensis monasterium fundauit ordinis nostri
temporibus Henrici quarti. Imperatoris, quod monachis Hirsaugiensibus tradidit, & Ge-
rungum prædictum reuerendissimum virum in primum abbatem cum fratribus acce-
pit. Fuit autem Gerungus, sicut diximus, homo sancte conuersationis, & cum ecclesia Ro-
mana & Christi vicario bene sensit, multas persecutiones & iniurias à seruis & amicis He-
rici Imperatoris, patrem suum imitantis & excommunicati tolerauit. Quicumque autem
huius viri merita plenius scire desiderat, vitam & gesta S. Paulinæ sapius dicta legat.

*Statura
corporis.*

*Morū qua-
litas.*

*Scriptor fuit
& amator
librorum.*

Anno prædicto magna inter Henricum regem & Apostolicum Paschalem contro-
uersia de inuestitura prælatorum exoritur, quæ multorum in ecclesia malorum semina-
rium fuit. Vnde papa in concilio Trecenti banno suo confirmauit, vt nemo inuestituram
aut dignitatem ecclesiasticam de manu laicali susciperet, donec quæstio hæc inter eum &
regem synodali discussione fuerit terminata.

*Prior ad S.
Aurelium
factus est.*

*Gerungus
fit abbas,
Monasterij
Cella Pau-
lina funda-
tio.*

*Inter Pa-
pam Regem
eritur dis-
sensio.*

Circa festum natiuitatis sanctæ Mariæ, summo mane, in Goslariensi aula dormiente, repente tonitruus veniens parietem qui erat ad caput lecti eius concussit, inde vi fulminis aliquot clauos de clypeo regis excussit, gladiumque quem ad latus suum rex collocauerat, in acumine ambussit, vnde nimio terrore stupefactus, rex foras exiuit.

M C V I I I .

Anno Brunonis abbatis II. qui fuit natiuitatis dominicæ 1108. fundatum de nouo fuit monasterium nostri ordinis in diocesi Augustensi, quod Lorch appellatur. & pro sustentatione monachorum, magnifice dotatum per Fridericum ducem Sueuorum patrem Friderici Imperatoris primi.

Eodem anno Brunonis abbatis II. ac domini 1108. cum episcopus Spirensis olim huius cœnobij abbas Gebhardus continuis infirmitatum vexaretur doloribus, ita vt ad disponenda negotia ecclesiæ suæ penitus videretur inutilis, consilio amicorum familiarium vsus, statuit episcopatum cum curis omnino deserere, & ad monasterium Hirsaugiense vnde abierat redire, vt cum quibus abbas manere vituus noluit, mortuus saltem perpetuo manere posset. Cumque iam ordinatis omnibus ad iter necessariis, viam de monte S. Michaelis Ebernsberg dicto, vbi manebat, sedens in vehiculo conficere inciperet, rumor inter Spirenses spargitur, quod eorum pontifex fugam inire eosque deserere maturasset. Concurrentes ergo in multitudine copiosa, priusquam iter medium peruenisset Episcopus, cum comprehenderunt, orantes, ne se omnino elongaret ab eis, veteris ne procederet fortiter restiterunt. E contra rogare multum episcopus, ne propositum eius impedirent cepit, neque seipsum cum diutina infirmitate eius grauare velint. Quumque post multos ad inuicem collatos sermones cum abire nullatenus vellent permittere, surgens vnus è medio coram omnibus dixit: Nec iustum mihi videtur nec honestum vii Spirenses, episcopum nostrum, quem legitime suscepimus, propter infirmitatem à nobis dimittere, & Hirsaugiense cœnobij monachos cum eius aegritudine contra fraternæ charitatis ordinem grauare. Eligamus ergo potius in nostra parochia locum, eius infirmitati congruum, adhibitisque ministris paucis & idoneis, vitæ illius necessaria quam diu vixerit ministremus. Vnius viri consilium placuit omnibus, & data episcopo fiducia, mentis, quod mortuum cum Deo placuerit, ad Hirsaugiam ducerent, quem viuente prohibuissent, eorum voluntati dedit & ipse consensum. Mansio itaque infirmitatis eius

In Bruchsal mansionem suam accepit. Gebhardus episcopus moritur.

conueniens & satis amœna iter Rheni paludes eligitur, quæ vique in præsentem diem Bruchsal nuncupatur. Ibi ministris idoneis & fidelibus adhibitis episcopum fecerunt consistere, cui omnia quæ necessaria fuerant per eosdem ministrabant. Dehinc eodem in loco perstitens tribus duntaxat mensibus, infirmitate nimium ingrauescente mortuus est. Cal. Martij, anno Domini 1108. indictione I. cuius corpus ad Hirsaugiense hoc monasterium à Spirensibus, iuxta promissionem viuenti ab eis factam reducit, & in maiori monasterio ante sanctorum Petri & Pauli principale altare cum ingenti honore sepelitur. Eius fuit Gebhardi pontificis fuit, qui post S. Wilhelmum abbatem huic monasterio annis 14. & tribus mensibus præfuit, ac deinde Spirensis ecclesiæ præful ordinatus vno duntaxat anno & quatuor mensibus præfuit, cui Bruno qui & Einhardus successit.

Monasterij S. Disiboldi fundatio.

Burcardus abbas monasterij Moguntini.

Hoc ipso anno Ruthardus archiepiscopus Moguntinus desolationem monasterij S. Disiboldi præfulis, in comitatu Spanheimensi, per antecessores suos ante præsentis temporis plures annos miserabiliter spoliati & destructi agere ferens, clericos sanctæ mansionis iniustos possessores expulsi, & nimia vetustate collapsum monasterium in montem transferens denuo fundauit. Erat eo tempore apud Moguntinos in precio Burcardus abbas monasterij S. Iacobi extra muros, vir prudentissimus & regularis disciplina præcipuus amator. Huic Ruthardus præfatus archiepiscopus monasterium S. Disiboldi cum omnibus attinentijs suis commisit, & abbatem illius primum simul & S. Iacobi ipsum constituit. Qui Burcardus iussu præfati archiepiscopi & impensis pridie calend. Iulij, hoc anno, primum fundamenti lapidem in præscripto monte pro nouo monasterio posuit, acceptisque de monte S. Iacobi monachis conuentum iuxta regulam sanctissimi patris nostri Benedicti instituit. Iste quoque Ruthardus archiepiscopus præposituram vnam in Rinckaugia ordinis nostri construxit, non longe à Vinicella, in monte qui Bischoffsberg antiquitus dicebatur, in honorem S. Baptistæ Ioannis, quam abbati monasterij S. Albani martiris Moguntinensis voluit esse subiectam. Ad hanc præposituram Rudolphus comes Rinckaugiensis & Dancinodis vxor, Ludouico filio eorum consentiente, prædia & redditus non paucos pro animarum suarum remedio tradiderunt. Filius quoque ipsorum prænomi-natus Ludouicus contemptis rebus sæculi, propter amorem regni calorum in eodem loco

Præpositura S. Iouanis in Rinckaugia fundata. Comes Rheni, Ludouicus Comes si monachus.

ROMAN

eo monachus factus est: & secundum regulam diui patris nostri Benedicti religiosissime viuens, vsque ad vitam presentem terminum, in sancta conuersione perdurauit. In eiusdem monasterij ambitu, iuxta ecclesiam videlicet, coenobiolum pro sanctimonialibus praefatus pontifex construxit, in quo Virgines Christo in sancta virginitate deuotissime seruientes collocauit: quae vna cum monachis sub vnius praepositi cura constituta, semper manebant inclusa, mundum cum omnibus pompis suis supernorum intuitu contemnentes. In hoc ipso coenobio, supradicti comes & comitissa Rinckauiae Richolfus & Dankmodis, etiam filiam suam Werdrudem omnipotenti Deo seruientiam in perpetuum cum parte hereditatis suae obtulerunt. Tandem successor huius Ruthardi archiepiscopi dictam praeposituram, sicut dicemus suo loco, in abbatiam sublimauit, anno Domini 1130. indictione decimatercia.

Meniales cum monachis erant;

Werdrudis monialis.

MCIX.

Anno Brunonis abbatis 3. qui fuit dominicae natiuitatis 1109. indictione secunda, vndecimo calend. Maij obiit S. Anselmus archiepiscopus Cantuariensis, Hirsaugiensium fratrum maximus fautor & amator, de quo longe superius cum B. Wilhelmo fecimus mentionem.

S. Anselmus obiit.

Eodem anno S. etiam Hugo abbas Cluniacensis obiit, 3. calend. Maij, pater & ipse amatorque Hirsaugiensium integerrimus, cuius vita multis virtutibus & signis claruit. Eodem quoque anno Ruthardus archiepiscopus Moguntinus obiit, cui Adelbertus cancellarius regis in ordine successit.

S. Hugo obiit.

Adelbertus fuit episcopus Moguntinus.

MCX.

Anno Brunonis abbatis quarto, magna synodus episcoporum & abbatum Romae celebrata, domino papa praesidente, vbi multa vtiliter constituta sunt. Rex vero Henricus apud Leodium desponsatam sibi Henrici regis Anglorum filiam, nomine Machildem, duxit uxorem, de qua liberos non suscepit.

MCXI.

Anno sequenti Romam veniens, ab Apostolico honorifice quidem susceptus est: sed vbi confidissent, de negociis ecclesiasticis regalibusque tractaturi, subito Romano rum factione tumultus excitatur: & in tantum rex, eorum improbitate angustiatu est, ut penam fugam iniret, nisi Colonienfis archiepiscopus Fridericus cum valida manu succurrisset, & Romanos magna caede confectos fugere compulisset. Poritus igitur victoria papam abduxit. Postremo tamen in concordiam reuersi Romam iterum redeunt: pacatque Romanis papa regem in Imperatorem consecrauit: cui inter communicandum, cum osculo pacis confirmanda tradidit priuilegium, quod ipse post discessum Imperatoris detestando Prauilegium appellauit, & omnes cum Imperatore sentientes Romae in synodo centum viginquaque episcoporum habita, contra eum excommunicauit: & innotata sunt mala in ecclesia. Habebat autem in exercitu suo, quum Italiam intraret Henricus Imperator, triginta millia armatorum hominum, praeter seruos & alios multos exercitum sine ordine sequentes.

Rex venit Romam.

Rex cepit Papam.

Rex in Imperatorem benedicitur.

Exercitus.

MCXII.

Anno Brunonis abbatis sexto, qui fuit Dominicae natiuitatis millesimo centesimo duodecimo, contentio inter principes Saxoniae & Imperatorem fuit exorta, in qua dux Wibertus & Siphridus Palatinus comes, gratiam Imperatoris perdidit. Et Wibertus quidem capitur, & Regi offertur. Siphridus autem vulneratus non longe post moritur.

Coniuratio Saxonum contra Imperatorem.

Adelbertus archiepiscopus Moguntinus capitur.

Hoc anno comes apparuit. In eadem coniuratione cum Saxonibus contra Imperatorem fuerunt isti principes, Lotharius dux Saxoniae, Rudolphus marchio, Wibertus dux, praedictus Siphridus, comes Palatinus, quem diximus, & Adelbertus archiepiscopus Moguntinus, qui captus propterea ab Imperatore, hoc ipso anno per triennium ferme custodiae mancipatus fuit.

MCXIII.

Anno Brunonis abbatis 7. dominicae natiuitatis 1113. Gertrudis marchionissa, relicta Henrici comitis de Northcim, cognomento Crassi corporis, S. Auctoris ab archiepiscopo Treuironum Brunone sacras impetrauit reliquias, & cum magno honore in Saxoniam illas transferens, extra muros Brunsvicensis in eo loco reposuit, in quo hodie monasterium S. Aegidij confessoris intra muros vrbis situm est. Na quum praefata marchionissa corpus sancti Auctoris in eum locum ferendo portasset, repente stetit immobiliter. Vnde consilio prudentium virorum accepto nostri ordinis, in eodem loco magnificum

S. Auctor in Treuironum Saxoniam transferitur. Monasterium S. Aegidii in Brunsvico fundatur.

aula dormien-
sit, inde vtili-
um rex collo-
liuit.

atum de nouo
latur: & pro se-
uorum patrem

Spirensis olim
oribus, ita vt ad

corum familia-
sterium Hirsa-
mortuus saltem
larijs, viam de-
nificere incipe-
eosque deserere
medium perse-
et ab eis, vltimus
proposium eius
int. Quumque
permittere, su-
e honestum vi-
mitatem a nobis
contra fratrem
um, eius infirmi-
essaria quam du-
piscopo fidei-
quem vnum in-
infirmitati eius
praesentem diem
m fecerunt col-
e eodem loco
mortuus est cal-
de monasterium
maiori monaste-
pelitur. Et hic
asterio annis 14-
us vno duntaxat

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

construxit, in quo corpus eiusdem sancti repositum. Hoc monasterium ad instantiam Lotharij ducis Saxonie postea Imperatoris, qui filiam prefate marchionissie habuit uxorem, anno Domini 1115. post gloriosam contra Imperatorem habitam victoriam, per Theodoricum sedis apostolicae legatum, & Reinhardum episcopum Halberstadensem, in honorem S. Egidij confessoris consecratum est, & ab eo magnifice dotatum.

Burchardus abbas S. Iacobi obiit.
Hoc ipso anno Brunonis 7. obiit Burchardus abbas S. Iacobi Moguntinensis, anno 6. posteaquam abbatiam montis S. Disiboldi confessoris ex imperio Ruthardi archiepiscopi Moguntini regendam suscepit, 3. nonas Martij, cui in monasterio S. Disiboldi successit Adelhunus, vir in omni opere strenuus, & morum honestate praclarus, & praefuit annis 15.

S. Bernardus Cisterciensis ingreditur.
Hoc eodem anno S. Bernardus annos natus circiter 22. Cistercium ingressus est cum socijs amplius quam 30. sub Stephano abbate, qui successerat Alberico.

Huius viri sanctissimi Bernardi praeconia laudum, vniuersa fidelium solenniter ecclesia: cuius vita, miracula & gesta celeberrima, in quinque libellis per Wilhelmum abbatem S. Theodorici satis luculento sermone conscripta habentur: qui postea Clareuallus primus ordinatus abbas, totum mundum sanctitate & doctrina illuminauit: qui praeter

S. Bernardus 40. monasteria fundauit.
140. monasteria sui ordinis a se constructa, impensis quidem alienis, maiori tamen ex parte sua industria, directione & sollicitudine, etiam praedicatione sua, innumerabiles ad Christum animas conuertit. Scripsit praeterea multa & praecleara ingenij sui praestantissimi opuscula, quorum titulos in libro de Scriptoribus ecclesiasticis, magna ex parte signauimus.

M CXIII.

Monasterij Lacensis fundatio.
Anno Brunonis abbatis 8. qui fuit natiuitatis dominicae 1114. Henricus Imperator exercitum grandem mouit contra Colonenses. His ferme temporibus monasterium Lacense nostri ordinis, in finibus Treuerensis diocesis, in honorem B. Mariae semper Virginis & Dei genitricis, ac S. Nicolai episcopi fundatum est, non longe ab Andernach. Henricus enim comes Palatinus Rheni & dominus de Lacu, Adelheide uxore sua consentiente, fundationem ipsius monasterij in praefato loco paterna hereditatis suae incepit anno domini 1093. indictione prima. Quam morte praeventus, priuigno suo Sigfrido eiusdem comitatus Palatini omniumque bonorum suorum heredi perficiendam commisit. Quod cum aliquandiu neglexisset, utpote iuuenis, tandem poenitentia ductus perfecit, anno videlicet Domini 1112. indictione 5. praedijque & redditibus pro sustentatione abbatis & monachorum magnifice dotauit.

M CXV.

Imperator a Saxonibus saepius in bello.
Anno Brunonis abbatis 9. Imperator ad iniuriam Lotharij ducis Saxonum Brunsvich occupat & Halberstad denastat. Contra quem idem dux cum Saxonibus, aduocato sibi Friderico archiepiscopo & Colonensibus, Friderico quoque Westphaliae comite, cui Henrico fratre eius, Hermanno quoque de Caluelage, & Henrico duce de Lymburg, cum Reinhardo episcopo Halberstadeni ad certamen properat, in loco qui dicitur Wulphesholtz, altera die Scholasticae virginis: quo die bis certamine commisso, Imperator cum suis terga vertit, & Saxones gloriose triumpharunt, in quo praelio, ex parte Imperatoris comes de Mansfeld cum multitudine hominum maxima cecidit, & ipse Imperator uix euasit. Inde Moguntiam digressus ibidem palatia celebrauit, & Adelbertum eiusdem loci archiepiscopum iam triennio captum, coactus per principes ciuibus liberum reddidit.

M CXVI.

Adilbertus episcopus de captiuitate liberatur. Conuentus principum Coloniae.
Anno Brunonis abbatis decimo, dominicae natiuitatis millesimo centesimo decimo sexto, in natiuitate Domini, multi pontifices, abbates, & principes, Coloniae conueniunt, consilio & auctoritate Theodorici cardinalis & apostolicae sedis legati, cuius fama iam per regnum celebris habebatur, de rebus Ecclesiae tractaturi. Sed idem cardinalis itinere moritur, cuius corpus ad Coloniae sepeliendam transfertur.

Hoc anno magna inaequalitas aeris fuit.

M CXVII.

Monasterij Breidenau fundatio.
Anno Brunonis abbatis undecimo, qui fuit dominicae natiuitatis millesimus centesimus decimus septimus, monasterium in Breidenau ordinis nostri Moguntinensis diocesis, in Hassia fundari cepit a Wernero comite, viro praestantissimo: quod posteaquam perfecit, anno dehinc tercio magnifice dotauit: abbatemque & fratres, sicut dicemus, ex hoc Hirsaugiensi monasterio impetrauit.

Eodem anno, in octaua sancti Ioannis Euangelistae, terrae motus bis inter diem & noctem

108
Opus
Histo

noctem,
sicia corr
& horrib
bus sub
penitus e
de quar
nicis à ter
que sic di
alto dim
uerlam E
batur. lei
ctis, sente
Inter
tulus in c
um aper
compesc
genitrix v
cio trem
intender
emendar
& Germa
siarum, &
ues, se mu
cendunt:
nae bis fui
Mirabile
apparuit
An
testimus d
poni succ
uatam co
si, Euerh
15, calend
annes, ex
cellarius,
appellatu
fuit coen
& vitæ pr
lem diacon
tus est. C
rum à Pat
loniam v
isto vener
nes fideli
viri nobil
& bona h
bingen cu
parua est
in perpet
tandem p
se conuer
bili huic
ad 200. m
argento r
tholdus d
hardi & k
nasterio

ROMANII

noctem, per totum pene orbem terrarum, tam horrendus & terribilis fuit, ut multa adificia corruerent, & homines sine numero perirent, maxime in Italia: ubi tam periculosus & horribilis fuit, ut diuersas ciuitates, castella & villas cum hominibus ibi commorantibus subito terrae hiatu interirent. Nam & montes scissi sunt, & flumina deglutiente terra penitus excicata, ita ut qui uellent, pedibus siccis transire potuissent. Padus etiam, vnus de quatuor Europae maioribus fluuijs, de suo loco in altum se erigens, ita in modum formicis a terra stabat cleuatus, ut inter terram & aquam via patefceret transeuntibus. Quumque sic diutius aqua penderet in aere, tandem in semetipsam collisa cum tanto strepitu ab alto dimittitur, ut sonitus illius per multa miliaria audiretur. His horrendis signis per uersam Europam diuulgatis, nihil aliud ab omnibus, quam extremus instare dies credebatur. Ieiunij autem & orationibus triduanis, per totam Italiam ab omni populo peractis, sententiam Domini mitigare studuerunt.

Terramotoe & adificia subuersit & homines.

Montes scissi sunt.

Mirabile aquarum elinatio.

Interea dum haec indicta ieiunia cum magno timore agerentur, apud Cremonam infantulus in cunis iacens, pannis obstrus, in primam loquendi uocem contra naturam os suum aperuit, & maiori fratri panem postulanti stertibus, matrique suae escam illi parenti compescendo ambos dixit: Cessate mortales escas parare, o mox perituri: ecce sancta Dei genitrix uirgo Maria, ante Christi tribunal, precibusque instantissimis supplicat pro iudicio tremenda sententiae, quod mundo propter peccata hominum iudex ipse iustissimus intenderat. Et licet haec signa terruerint omnes qui uiderunt & audierunt, paucos tamen emendarunt. Multa enim eodem anno mala perpetrata ab hominibus, maxime in Gallia & Germania fuerunt, iniusta coniurationes, incendia, homicidia, concremationes ecclesiarum, & abstractiones bonorum inibi Deo seruientium. Confurgunt ciues contra ciues, se mutuo spoliunt, bona diripiunt, ciuitates, castella, villas & domos destrunt & incendunt: homines non humano, sed pecudum more dilaniant & interimunt. Eclipsis lunae bis fuit eodem anno, scilicet decimo sexto calendae Iulij, & quarto iduum Decembris. Mirabile quoque signum decimo septimo calendae Ianuarij, varijs permixtum coloribus, apparuit in caelo.

Infans contra naturam loquitur.

Verba infantis.

Homines terrae non emendati, peccata perpetrata accusant.

Signum in caelo apparuit.

MCXVIII.

Anno Brunonis abbatis duodecimo, qui fuit dominicae natiuitatis millesimus centesimus decimus octauus, Buggo Wormatiensis ecclesiae reuerendissimus antistes, qui Eponei successerat, ipsam ecclesiam suam Wormatiensem pulchro tabulatu lapideo renouatam consecrauit, idibus Iulij, praesentibus ibidem multis episcopis, Brunone Treuerensi, Euerhardo Eistetenfi, Albuino Mersburgensi, Hartuicho Misnensi. Eodem anno 15. calend. Februa. obiit Paschalis papa 2. qui fuerat antea ordinis nostri. Cui successit Ioannes, ex monacho Cassinensis coenobij ordinis nostri, diaconus cardinalis & archicancellarius, uir eruditione literarum morumque integritate clarissimus, & Gelasius papa 2. appellatus, praefuit ecclesiae vno duntaxat anno. Hic primo sub abbate Odrisio monachus fuit coenobij Cassinensis, deinde ab Vibano 2. propter admirabilem scientiam eius & vitae probitatem, in ecclesia Romana secretarij officium accepit. Postea per Paschalem diaconus cardinalis & cancellarius factus, ad extremum (sicut diximus) papa ordinatus est. Cuno sedis apostolicae legatus, episcopus Praenestinus, ad regnum Teuthonicorum a Paschali missus a latere, & a Gelasio per episcopum Vinariensem corroboratus Coloniae uenit, & synodum episcoporum & abbatum gloriosam ibidem celebrauit. Sub isto uenerabili abbate Brunone, substantia monasterij in temporalibus tam per oblationes fidelium, quam per prouidam gubernationem, satis admodum creuit. Multi enim uiri nobiles, diuites & potentes in seculo, pro animarum suarum remedio multa praedia & bona huic monasterio tempore illius contulerunt. Equibus Hemma comitissa de Turingen cum filijs suis Henrico & Hugone, pro se maritoque suo comite Hugone, non paruae estimationis praedium in Eichenviler S. Petro & Paulo Hirsaugiensium patronis, in perpetuam tradidit possessionem. Geba quoque comitissa ex Francia Orientali, quae tandem pro regni caelestis amore contemptis rebus mundi ad sanctae religionis habitum se conuertit, multa praedia, ornamenta, crucem, calicemque & pecunias in summa, notabili huic monasterio sub Brunone abbate contulit, quorum omnium ualor seu precium ad 200. marcas argenti ferme ascendit. Luitgardis etiam soror ipsius Brunonis in auro & argento non parum pro remedio animae suae huic coenobio contradidit. Sed & comes Bertholdus de Eberstein, vna cum uxore sua Adelheide, cum filiorum suorum Bertholdi, Euerhardi & Hugonis consensu, quartam partem villae Eltingen cum omni iure suo huic monasterio tradiderunt, in praesentia Gotfridi comitis de Caluae, Euerhardi comitis de

Ecclesia Wormatiensis dedicatur a Brunone episcopo.

Gelasius papa secundus fuit ordinis nostri.

Synodus celebratur Coloniae.

Substantia monasterij sub abbate Brunone facta aucta. Hemma comitissa. Geba comitissa.

Luitgardis. Bertholdus comes de Eberstein.

instantiam Lothario habuit uxorem. m. per Theobaldum, in honore. nensis, anno thardi archiepiscopi. Disiboldi successit. arus, & praefuit. 10 ingressus est. co. solenniter. Helmum abbas. stea Clareuallus. auit: qui pater. pri tamen ex par. numerabiles ad. sui praestantiss. agna ex parte. ricus Imperator. us monasterium. arie semper. V. Andernach. Hen. sua consuetudin. ratis suae incho. uigno suo Stipiti. perficiendam ob. p. entia ductus per. sustentatione ab. Saxorum Brunonibus, abbas. haliae comite. cu. le Lymburg, cum. dicitur Wulpho. Imperator cum. e Imperatoris. mperator uir. e. eiusdem loci. am reddidit. o centesimo. Coloniam conse. legati, cuius sum. dem cardinalis in. mille simus. guntinentis. quod postquam. sicut diceamus, ex. is bis inter diem & noctem.

ROMANII

Diemarus miles fit monachus & sua dat omnia.

Helfenstein, Hugonis comitis de Tubingen & Vlderici de Lustenav, Reginbodonis de Tallacker, Maselini de Rupburg, & aliorum complurium sub eodem Brunone venerabili abbate. Diemarus quoque miles inter principes Orientalis Franciæ nobilis, dives, potens, & famosissimus, in diocesi Herbipolensi, in comitatu Mergintheim, in Rutingen, iuxta fluvium Tubera mansionem suam habens frequentiore, diuina inspiratione attractus, omnia quæ sui iuris erant, tam in eodem loco Rutingen quam in alijs, pro remedio animæ suæ parentumque suorum solenni donatione huic monasterio nostro Hirsaugiensi tradidit. Et postremo semetipsum offerens Deo & sanctis Apostolis eius Petro & Paulo, in perpetuum mancipium sub Gebhardo abbate habitum monasticum in presenti cœnobio suscepit, & in sancta conuersatione vsque ad mortem perseueravit. Facta est autem hæc solennis Diemari militis donatio tempore Gebhardi abbatis, anno Domini 1103. indictione 11. sub Henrico Imperatore 4. in die S. Priscæ virginis & martyris, in præsentia Ebonis comitis de Mergentheim & aliorum multorum testium. Alius quoque non obscuri generis miles de villa Merlenheim, nomine Conradus, in hoc Monasterio Hirsaugiensi, sub abbate venerabili Brunone monachus factus est: qui priusquam sanctæ conuersationis habitum susciperet, omnia bona sua quæ hereditario iure possederat, huic monasterio super altare S. Petri & Pauli Apostolorum facta donatione solenni contulit, præsentia ipso Brunone abbate, totaque congregatione cum alijs multis. Huius donationis confirmatio facta est in præsentia Brunonis episcopi Spirensis Egeberti comitis Spirensis, Stephani fratris ipsius Conradi, & aliorum multorum.

Donatio Diemari.

Conradus miles fit hic monachus & sua dat.

Anno Domini 1109. regnante Imperatore Henrico 5. Hermannus comes de Liningen cum Adela vxore sua, & Diemo comes de Brackfelden, Centum hubas in Rotha & circumiacentibus villulis in episcopatu Augustensi, pro se & omni cognatione sua Deo & beato Petro tradiderunt in ius perpetuum monasterij Hirsaugiensis: ea videlicet conditione, vt prouidente eiusdem monasterij abbate, seruitium Dei secundum regulam S. Benedicti ibidem institueretur: quod & factum est. Nam in eodem loco monasterium opera & impensis abbaris Hirsaugiensis cum auxilio, in circuiu fidelium constructum est, in quo fratres ex isto cœnobio missi vitam instituerunt regularem, habentes super se prepositum cum ipsis egredientem & ingredientem, abbatique Hirsaugiensis cum fratribus suis in omnibus sine medio subiectum. Institutio enim & destitutio prepositi in Rode, ad ius abbatis Hirsaugiensis semper pertinuit vsque in hodiernum diem.

Hermannus comes de Liningen, Diemo comes.

Tempore eiusdem Brunonis abbatis erat quidam ciuis Spironsis nomine Bebo, vir diues valde, & fratrum Hirsaugiensium maximus amator, qui pro remedio animæ suæ parentumque suorum multa huic monasterio bona fecit. Contulit enim diuersis vicibus vel pro fratrum necessitatibus subleuandis, vel pro prædijs comparandis, tam in vita quam in ultimo decessu huic monasterio, plus in valore argenti puri, quam 450. marcas, sicut in libro donationum clarius inueniri potest. Wilhelmus quoque de Hillicke, quædam eiusdem villæ prædia non parua utilitatis, ad altare S. Petri Apostoli in hoc monasterio contulit, in præsentia Brunonis & totius congregationis. Quam donationem, ad perpetuam stabilitatem postea in Ingersheim in placito secularium publico, coram abbate Brunone comiteque Adelberto & alijs multis denuo confirmauit. Comes enim Fildericus, frater S. Ottonis Bambergensis episcopi, quædam huic monasterio Hirsaugiensi prædia tempore Brunonis abbatis donatione solenni contulit in perpetuum. ipse quoque Bruno abbas tempore sui regiminis multa bona, prædia, census & redditus per manus fratrum suorum, quibus rerum summa post ipsum erat commissa, pro huius utilitate cœnobij comparauit. Multi etiam comites, nobiles, ciues & villani, tempore eius multa bona huic monasterio contulerunt, quorum nomina in libro donationum cœnobij descripta, causa breuitatis duximus omittenda. Ex his etiam complures & se & sua propter amorem regni cœlestis Hirsaugiensi monasterio contradentes, sanctæque conuersationis habitum assumentes & monachi facti, vsque ad mortem in obseruantia regulari permanserunt.

Prepositura in Rode fundatio.

Bebo ciuis Spironsis.

Wilhelmus fraterq. S. Ottonis episcopi & Fildericus de derunt multa prædia.

Abbas Bruno multa comparauit.

Multis & sua monasterio tradiderunt.

Drutwinus abbas cum 2. monachis ad Breitenauum mittitur.

Anno Brunonis abbatis 13. qui fuit dominicæ natiuitatis 1119. indictione 12. Drutwinus monachus huius cœnobij Hirsaugiensis ordinatus est primus abbas ad Breitenau, Moguntinensis diocesis in Hassia, de cuius fundatione supra dictum est. Venitque missus ab abbate Brunone ad preces comitis Weneri fundatoris cum 12. monachis ad prædictum cœnobium Breitenauum, 13. cal. Decemb. & præfuit annis 14. vir moribus & scientia reuerendus, regularisque disciplinæ institutor, & propagator & conseruator præcipuus, qui multos verbo & exemplo ad Christi amorem conuertit.

M C X I X.

Eodem

Eodem anno Gelasius papa synodum in Francia celebraturus apud Cluniacum moritur, ibique sepultus, cui Otto Viennensis archiepiscopus succedens, & Calixtus secundus nuncupatus, sedit annis sex. Ipse in civitate Remensi ad festum S. Lucae Evangelistae synodum celebrans cum episcopis & abbatibus Imperatorem excommunicavit. Adalgos archiepiscopus Magdeburgensis obiit, cui Rugerus successit. Imperator excommunicatus abente archiepiscopo à Colonienfisibus honorifice suscipitur. Unde diuina officia per ipsum episcopum interdicta sunt. Conuentus Imperatoris & principum apud Moguntiam in festiuitate S. Petri & Pauli habitus est. Eodem anno obiit Osbertus episcopus Leodicensis, cui Fridericus successit anno vno & aliquot mensibus.

Gelasius papa obiit Cluniaci. Calixtus papa. Imperator excommunicatus.

M C X X

Anno Brunonis abbatis 14. qui fuit dominicæ natiuitatis 1120. ordo Præmonstratensis cœpit in diocesi Laudinensi, sub Bartholomæo episcopo, rege Francorum Ludouico, regnante patre Ruperto, venerandæ sanctitatis viro, ipsum cum regula S. Augustini cum 12. socijs instituentem circa festum Paschatis, quem Calixtus papa confirmauit. Qui ordo in breui tempore postea mirabiliter crescens, ampliatus est.

Ordinis Præmonstratensis institutum.

Eodem anno Henricus Imperator Italiam ingressus pacem cum Romano Pontifice Calixto reformauit, & ab excommunicationis sententia absolutus fuit. Huius autem inter ecclesiam & imperium concordia facta literas tã papæ quam Imperatoris huic nostro operi ad notitiam posteritatis placuit vt inferamus. Sic itaque papa Imperatori scripsit:

Concordia facta inter papam & Imperatorem.

Ego Calixtus episcopus seruus seruorum Dei, tibi dilecto filio Henrico, Dei gratia Romanorum Imperatorum Augustus, concedo electiones episcoporum & abbatum Teuthonici regni, qui ad regnum pertinent in presentia tua fieri, absque simonia & aliqua violentia. Vt si qua inter partes discordia emergerit, Metropolitani & prouincialium consilio vel iudicio saniori parti assensum vel auxilium præbeas. Electus autem regalia per sceptrum à te percipiat, & que ex his iure tibi debet, faciat. Ex alijs vero partibus imperij consecratus infra sex menses regalia per sceptrum à te percipiat, & que ex his iure tibi debet, faciat, exceptis omnibus que ad Romanam ecclesiam pertinere noscuntur. De quibus vero mihi querimoniam feceris & auxilium postulaueris, secundum officij mei debitum, auxilium tibi præstabo. Do tibi veram pacem & omnibus qui in parte tua sunt vel fuerunt, tempore huius discordiæ. His à papa literis Imperator susceptis eiusdem tenoris eidem dedit: In nomine sancte & in-

Litera papæ de concordia facta.

Imperator papam signatur inuestituram regalia.

diuidue trinitatis, Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator Augustus, pro amore Dei & sancte Romane ecclesie & domini papæ Calixti, & pro remedio anime mee, armito Deo & sanctis Dei Apostolis Petro & Paulo sancteque ecclesie catholice, omnem inuestituram per anulum & baculum: & concedo in omnibus ecclesijs, que in regno vel imperio meo sunt, canonicam fieri electionem & liberam consecrationem. Possessiones & regalia B. Petri, que à principio huius discordiæ vsque ad hodiernam diem, siue tempore patris mei, siue etiam meo ablata sunt, que habeo eidem Romana ecclesie restituro: que autem non habeo, vt restituantur fideliter iuuabo. Possessiones etiam omnium aliarum ecclesiarum & principum & aliorum tam clericorum quam laicorum, que in guerra ista amissa sunt, consilio principum vel iusticia, que habeo reddam, que non habeo vt reddantur fideliter iuuabo. Et do veram pacem domino papæ Calixto sancteque Romana ecclesie & omnibus qui in parte eius sunt vel fuerunt. Et in quibus sancta Romana ecclesia auxilium postulauerit à me fideliter iuuabo: & de quibus fecerit mihi querimoniam, debitam sibi faciem iustitiam. Hæc omnia acta sunt consensu & consilio principum, quorum nomina subscripta sunt. Adalbertus archiepiscopus Moguntinus, Fridericus archiepiscopus Coloniensis, H. Ratisponensis episcopus, Otto Bambergensis episcopus, Bruno Spirensis episcopus, H. Augulensis episcopus, Godebaldus Traiectensis episcopus, Vdalricus Constantiensis episcopus, H. Fuldensis abbas, Henricus dux, Fridericus dux, Bruno dux, Dieboldus marchio, Godfridus Palatinus comes, Otto Palatinus comes, Engelbertus marchio, Berengarius comes, Theodoricus comes, & alij complures. Hæc autem concordia post reditum Imperatoris de Italia & cõstitutiones Burdini Antipapæ, in Germania facta est. Nam papa Calixtus Romam de Apulia reuertens, post discessum Imperatoris Henrici, tres ad eum in Alemaniam cardinales mit-

Litera Imperatoris quas dedit papa.

Resignatur inuestituram. Promittit restitutionem.

Dat veram pacem.

Nomina principum qui huic compositioni interfuerunt.

Concordia papæ & Imperatoris Moguntia facta.

Calixtus papa scripsit quædam episcula.

tit legatos pro pace firmanda inter ipsum & ecclesiam. Qui cum aduenientes ordinante Deo, pacem (sicut præfati sumus) in publico principum conuentu apud Moguntiam reformauerunt. Iste papa Calixtus inter cætera ingenij sui opuscula scripsit non contemnenda lectionis libellum de miraculis sancti Iacobi Apostoli, quæ sparsim legerat, vel à fidelibus audierat, cum adhuc esset scholaris, sicut in eodem fatetur. Multa etiam in papatu vtiliter constituit, quorum in Decreto Gratiani multa habentur.

Eodem anno obiit Diegerus Metensis episcopus. Obit etiam Fridericus comes Palatinus.

Sigebertus monachus Gemblacensis doctiss.

Claruit his temporibus Sigebertus monachus Gemblacensis cœnobij ordinis no-

RONNij

214
214a

eginbodonis de
runone venter
nobilis, dices
in Rutinges
aspiratione att
s, pro remedio
Ostro Hirsangie
Petro & Paulo,
in presentia cor
Facta est autem
no Domini 1109
is, in presentia
uoque non ob
maisterio Hirsu
nam sanctæ con
possederat, hinc
solenni contra
ultis. Huius do
geberti comiti
comes de Lini
abas in Rotha
tione sua Deo
videlicet cond
m regulam S.
nafterium ope
struatum est, in
super se præpo
m fratris suis
in Rode, adra
s nomine Bebe
medio anime
nim diuersis vic
dis, tam in vita
am 450. marcas,
e Hilsickem op
oli in hoc mona
donationem, ad
ico, coram abba
Comes etiam He
rio Hirsangenti
um. Ipse quoque
us per manus tra
s vtilitate cono
eius multa bona
cœnobij descripta
propter amorem
tationis habitum
ermanauerunt.
Eodem

fr. vir in diuinis scripturis eruditissimus, & in secularibus literis valde eruditus, cuius eruditio & sapientia magna opinionis & famae in tota Gallia Germanaque fuit. Scripsit multa volumina, quibus se & tunc praesentibus & longe postea futuris vtilem fecit. Ex his reperi Historiarum transacti temporis insigne volumen. De illustribus quoque viris ordinis nostri librum vnum. Vitam sancti Theodorici Metensis episcopi heroico carmine descripsit. Vitam quoque Sigeberti regis. Vitam & passionem sanctae Luciae virginis, elegiaco versu composuit. De translatione eiusdem corporis ad ciuitatem Metensem contexit historiam. Scripsit etiam heroico carmine passionem Thebeorum martyrum. Vitam quoque sancti Guniberti monachi, fundatoris Gemblacensis. Chronicon etiam sui monasterij. Ad Henricum Imperatorem quartum, scripsit libellum contra eos qui calumniabantur missas sacerdotum concubinas habentium. Eiusdem rogatur respondit Treuerensibus de ieiunijs quatuor temporum. Item de scriptoribus famosissimis libellum breuem quidem, sed non inutilem edidit. In Ecclesiasten quoque heroico versu triplicem expositionem composuit. Epistolas etiam plures ad diuersos. Sermones, homilias, antiphonas, responsoria, & de diuersis sanctis varia scripsit. Iste Sigebertus, de suo monasterio ad coenobium sancti Vincentij Metensis nostri ordinis, propter eruditionem suam euocatus, ibidem publice monachorum schola praefuit aliquandiu. Postea in suum reuocatus coenobium, omne tempus vitae suae in studio literarum discendo, scribendo & docendo consummavit.

Sensit extra sententiam Gregorij 7.

Schola monachorum Sigebertus praefuit.

Rudolphus s. Trudonis abbas.

Rudolphus etiam ordinis nostri, abbas monasterij sancti Trudonis, in diocesi Leodiensi, vir tam in diuinis scripturis, quam in secularibus literis egregie doctus, carmine & prosa exercitatus, his temporibus inter alia ingenij sui monumenta scripsit contra Simoniacos insigne volumen, quod in septem libros distinxit. Chronicon etiam breue rerum gestarum transacti temporis compilauit. Sed & alia complura scripsisse dicitur, quae necdum vidimus.

MCXXI.

Wernerus fundator Breitenauis abbas.

Anno Brunonis decimoquinto currente, qui fuit dominicae natiuitatis millesimo centesimo vigesimo primo, Wernerus comes primus fundator & dotator monasterij in Breitenauv obiit, vir per omnia Deo deuotus. Obijt etiam Fridericus Leodiensis episcopus, pro quo Adelbero frater Godfridi ducis constituitur.

Monasterij in Oesborch fundatio.

Eodem quoque anno Godebaldus Traiectensis episcopus, monasterium ordinis nostri non longe a ciuitate ipsa Traiectensi in palustri solitudine fundauit, in honore sancti Laurentij martyris, quod vsque in praesentem diem in Oesborch dicitur, in quo abbatem & monachos constituit, quibus necessaria copiose prouidit. Fertur quod maxima in eo loco congregatio monachorum fuerit, qui in tanta districtione monasticae conuersionis vixerunt, vt ipse locus multo postea tempore ab incolis terra, Carcer religionis diceretur, & esset. Qui enim in alijs coenobijs emendari non poterant, illic ad agendum poenitentiam mittebantur. Monasterium quoque monacharum siue monialium, coenobio praefato virorum coniunxit, in quo multas Christo seruientes virgines collocauit, quibus etiam de necessarijs prouidit.

Coenobium monialium ibidem.

Bruno abbas moritur.

Eodem anno dominicae natiuitatis praedicto, millesimo centesimo vigesimo primo, in dictione decimaquarta, Bruno huius coenobij venerabilis abbas, post multos in sancta religione labores habitos, senioque grauatus infirmari coepit, qui toto Christum desiderio concupiscens, tandem ex hac miseria feliciter migravit.

Laudes eius.

Isto anno decimo, calendas Aprilis, assumpti regiminis decimoquarto anno completo, cum mensibus tribus & diebus viginiduobus, sepultus in ecclesia sanctorum Petri & Pauli, ante altare sancti Laurentij martyris, vir certe memoria dignus, & perpetua laude apud posteritatem celebrandus: quippe totius virtutis, religionis & sanctitatis exemplar fuit: & norma recti, qui ex eo die, quo sanctae conuersionis habitum in praesenti coenobio semel assumpsit, semper in anteriora proficiens retro non aspexit. In oratione fuit continuus, in oblatione corporis & sanguinis Dominici quotidianus. Ex eo namque tempore, quo canonicatum suum in ecclesia Spirensi cum alijs honoribus & multis diuitijs pro Dei amore contempsit, & monachus esse coepit, ita se totum ad interiora conuertit, ita mundi curas & negotia vniuersa contempsit, in tantaque humilitate & simplicitate seipsum propter Dominum nostrum Iesum Christum depressit, vt necessitatibus ipsum omnium simplicissimum esse videretur. Nemo deinceps ociosum illum vidit vnquam, sed mentali exercitio spiritus semper occupatus, aut in oratione seruabat cum lachrymis, aut in lectione diuinarum scripturarum erat intentus, aut meditatione.

Humilitatis & simplicitatis amator. Nunquam vnquam vidit vnquam.

*Opus
Historia*

tionem, ant
cet P. oip
sapientia n
pientia: fa
dior ap:
stitutione
ornate lo
ligiosis,
obstupesc
30 milites, e
qui habit
Totus sic
pietate: v
tionis au
tus ergo
sub terra
An
dictione
ra ei in ec
30 nis (vt co
propter l
uillimi o
ne percul
men caus
aperiunt
integrum
chis expo
lo tetigit
rentur, in
30 ecclesia, c
detet, qui
rem suau
humati p
tis rogau
genti deu
& gressu
lem, om
circa reg
rebanturn
40 DE P
MO
ros
mni relig
Sed ne di
obitum
tes in vnu
vnum ve
anno De
calend. A
penitus i
semper a
sibi onus
nas April
berto are
tum & el
tionem.

tionem aut contemplationem sursum ad Deum eleuatus. Et quia viri sapientis, beati videlicet Prosperi episcopi consilium operibus impleuit, dicens, *Tranquillam & vacuam curis sapientia mentem imbuit, & placidi pectoris hospes erit.* Idcirco requieuit super eum spiritus sapientie salutatis, quo animum eius mirabiliter illustrante, inter doctissimos etiam doctorum apparuit: & in his maxime quæ ad rationem salutis, ad discretionem virtutum & institutionem monastica conuersationis pertinebant, tam proprie, tam concinne, tamque ornate loqui & persuadere, non solum fratribus & subditis suis, sed etiam alienis, tam religiosis, quam secularibus, ita ut quicumque audiissent, in sermone eius vehementer obstupescerent. Vnde per dulcissimas admonitiones eius, multi viri nobiles & diuites milites, canonici, & in seculo multum honorati, ad contemptum mundi perducti sunt, qui habitum sanctæ conuersationis sub eius magisterio in presenti cœnobio susceperunt. Totus siquidem erat internus, ardens in amore diuino, plenus charitate, deuotione & pietate: vnde quoties in eum irruente spiritu Domini ad proferendum verbum, exhortationis auditoribus suis aperuit, non humana, sed diuina verba loqui videbatur. Sepultus ergo ante altare beati Laurentij (sicut diximus) per annos trecentos triginta nouem, sub terra iacuit, & tandem exhumatus cæcum illuminauit.

Anno namque dominicæ natiuitatis millesimo quadringentesimo sexagesimo, indictione 8.3. calendis Septembris, cum mortuo abbate Wolframio dicto Meiser, sepultura ei in eo pareretur loco, vbi corpus D. Brunonis abbatis præfati, cum inscriptione nominis (vt consuetudo habet) in lapide superposito iacebat humatum, & monumentum eius propter loci angustiam casu tangentes à latere pro parte aperiri cœpisset, tanta mox suauissimi odoris fragrantia erupit, vt omnes qui circumstantes pauore simul & admiratione percussi, pene extra se rapui putarentur. Vix autem sibi persuadentes audendum, vt tamen causam huius miraculi perciperent, tumulum ipsum D. Brunonis altius fodientes aperiuunt, & vnde processerat tam suauissimus odor iam cernentes, virum sanctum quasi integrum iacentem in sarcophago cognoscunt. Quidam vero de circumstantibus monachis experiri volens incorruptionem quæ apparebat, sacrum corpus leniter cum baculo tetigit, & mox aere subintrante vsque ad ossa, resolutum in cineres fuit. Dum hæc agerentur, interea casu contigit hominem quendam pauperem, cæcum & claudum adesse in ecclesia, qui suauitate odoris prouocatus cœpit interrogare, vnde tanta fragrantia procederet, quidve significaret. Responsum est illi à circumstantibus illic monachis, hunc odorem suauissimum ex tumulo cuiusdam abbatis ibi ante multos annos sepulti, iamque exhumati procedere, & sanctitatis eius merita significare. Audiens autem nomen sanctitatis rogauit, se duci ad tumulum, vbi flexis genibus orans D. Brunonis auxilium cum ingenti deuotione inuocauit, & mox cernentibus & stupentibus cunctis qui aderant, visum & gressum simul perfectissime recepit. Glorificantes ergo Deum in sanctis suis mirabilem, omnium campanarum sonitus increpuit, factumque est miraculum hoc in omni circa regione percelebre, & diui Brunonis merita in ore omnium, laudibus ad astra ferrebantur.

40 DE VOLMARO HUIUS MONASTERII ABBATE DECIMO-
quinto, qui presuit annis triginta quinque, mensibus decem, & de gestis eius,
illisque temporis.

MORTVO igitur venerabili abbate Brunone, sicut dictum est, atque sepulto, mox non paruus inter fratres de amissione pastoris exortus est, quippe qui eos in omni religione & sanctitate, verbo & exemplo præcedens, se cunctis fecerat amabilem. Sed ne diu oues sine pastore plorantes, contingeret moribus parere luporū, tertio post obitum Brunonis die, fratres ad instituendum nouum super se pastorem conuenientes in vnum, inuocatoque (vt moris est) spiritu sancti auxilio, Volmarum, vnum ex suis vnum venerabilem & sapientissimum monachum, vnanimiter in abbatem elegerunt, anno Domini millesimo centesimo vigesimo primo, indictione decima quarta, septimo calend. Aprilis, qui ex humilitate mentis suæ diu reluctatus est, clamans se indignum & penitus insufficientem ad tale gerendum officium, in quo plus periculi metuendum semper allument, quam honoris. Acquiescens tandem precibus fratrum, iniunctum sibi onus cum omni humilitate assumpsit, moxque decimo dehinc die, hoc est, pridie nonas Aprilis, in festiuitate sancti Ambrosij, Moguntie in monasterio sancti Albani, ab Adelberto archiepiscopo Moguntino munus consecrationis in conspectu multorum abbatum & clericorum solenniter accepit. Ordinatus autem in abbatem, diuina proculdubio

In scientia
spirituali
sapientissimi
fuit.

Efficax in
persuadendo
fuit.

Exhumatus
anno
1460.

Odor suauis-
simus de sepul-
cro eius
erupit.

Corpus ad
talem resolu-
tum fuit.

Cæcus ad
tumulum
abbatis
Brunonis
illuminatus
est.

Volmarus
Abbas ele-
gitur.

Moguntia
consecratur
ab archie-
piscopo A-
delberto.